

gat I, 12-13; i corroborat per Abadal, *Cat. Car.* II, 196; *Annolla* 992 (*Cart.* id. I, 234); afr. O. d'un indret prop de Piera «in medio alveo *Annolia*» 1006; «Capraria, Midiona --- alveo *Anolia*» 1046 (Arx. Solsona); *Annoie* 1103 (*Cart.* StCugat II, 439); *Annulia* 1117; *Annoia* 1118 (*Cart.* id. III, 37, 40); «ipsam aquam de *Anoia*» (id. III, 106); «ribe de *Noia*» 1157 (id. III, 188); «Subirats, Cebern --- molendinum q. habemus in *Anoia*» 1165 (MiretS, *TemplH*, 120); *Anoia* 1238 (*Cart.* St. Cugat III, 437).

ETIM. Sens dubte del ll. vg. *AMNÜCŪLA 'riueta', diminutiu del ll. AMNIS 'riu de menor o de mitjana importància'; amb la pron. *ī* del *yl* antic, que havia estat quasi general en cat. oriental. El primer de dir-ho fou Montoliu (*BDC* x, 25) i encara que aquell treball etimològic era ple d'idees impossibles i poc medidades, fet que dugué a una actitud incrèdula dels lingüistes davant de tot el seu conjunt, en aquest cas i en alguns altres tingué bona intuïció. Ja ho vaig publicar així en *E. T. C.* II, 85, i *DECat* III, 995b39, després d'anàlisis més crítiques i comparatius; tot seguit havia reflexionat que, distingint el català la *ō* de *ō* (quan és final o interna, invariablement) i diftongant *o* com *ú* (si va davant *yl* o altra palatal), l'antiguitat i generalitat de *Anoia* ens duia, a ulls clucs, a un ètomon amb *ū*/*o*; i, essent en una terminació, això sol ja quasi ens acorralava a un sufix -ÜCŪLA; coincidint això amb la grandària mitjana del riu, s'imposava reconèixer-hi el sufix diminutiu -UCULU, -A, del llatí vulgar.

AMNIS és llatí clàssic i de sempre; el diminutiu d'un mot en -IS ha de ser sempre en -CUL- i de fet AMNICULUS és ja clàssic, usat per Titus Livi etc.; però és sabut que el ll. vg. canvia freqüentíssimament -ICULU, -A en -UCULU, -A: *acicula* → *acucula*, *anniculus* → *annuculus*. Ara bé en AMNIS predominà el gènere masc. en el període més alt de la llatinitat, però era fem. en llatí més antic; en realitat, doncs, podem estar segurs de la legitimitat del ll. vg. *AMNÜCŪLA com de l'*anniculus* de Livi; i és sabut que en cat. MN dóna *n* no pas *y*, cf. *son*, *dan*, *escón*, *dona*; encara que AMNIS no hagi passat a les llengües romàniques comunes, a la baixa època tornà a usar-se bastant, i la toponímia romànica n'ha servat àmplia representació: INTERAMNES, -AMNIA, a Itàlia, N. i S. de França; en la nostra, mall. *Ternelles* i emp. *Anyet/Anet*; i les combinacions com AMNIS VALERIA > *Valira* (*E. T. C.* II, 196), ens el mostren femení.

Hi hagué un duplicat a l'Ebre: el gros Barranc de *nóla* (XIII, 114.6) a Móra la Nova, afl. de l'Ebre, el qual també era *Anoia* antigament segons un doc. ben antic: car tot el context i els personatges que hi surten proven que era el d'aquesta zona, on Elícsenda de Sentmenat, a. 1196, constitueix diversos marmessors, tots de Tortosa, i amb captius moros: «dimitto --- Hospitali Jherosolimitano --- me ipsa cum illum meum molendinum que habeo in ripam fluminis que dicitur *Anola*, in term. castris q. voc. Forteza, illum meum mansum de Ripa, et duos captivos sarracenos» MiretS (*TemplH*, p. 226).

Potser és també l'etimologia d'un NL molt repetit

en el domini reto-romànic, com a nom d'un torrent alpí, i d'una vall lateral, si bé també d'alpatges o grenys de muntanya: *Nolla* «Wildbach» te. Tschappina i te. Urmein; «wildes Tobel» a Masein i a Thusis, *Val Nüglia* vall lateral a Zerne; i amb aquells altres significats oronímics el trobo repetit en altres cinc termes dels Grisons (Planta-Schorta, *Rätorom. Namenbuch*); val a dir que no sé que ningú hi hagi donat aquesta etimologia, i que pel fet d'haver-hi un masc. *anúgl* en reto-romànic hom ha pensat en un ètomon ANNUCULU (*Diz. Rom.-Grischun*) o en el nom pre-romà de l'*anull* o noia de serp (*DECat* VI, s. v. *noia* II), però aquí no es tracta de bèsties sinó de torrents i muntanyes.

Anorra (masies del Bgd. i Lluçanès, i variant d'*Andorra*), V. *Andorra*

ANOVES, Les

Llogaret antic d'Oliana a l'esq. del Segre, i a una desena de k. N. de la vila.

PRON. POP. *læz ənóbæs* Cardona (1920); *læz ənóbæs* a Cambrils d'Odèn (1932), a Alinyà (1957), i a Oliana i al llogaret mateix (1956).

DOC. ANT. *Lezonosas* 839 (Acte C. SdUrg.), però *Lezonoues* en el Cpbr. del Cartulari i a la còpia del S. XII (Pujol, núm. 105); «ego Pontius de Sta. Fide --- dono --- Beate Marie Urg. Sedis --- hoc quod habeo --- in *Lezenoues* --- Sig. R. de Autès ---» a. 1164 (*Cart.* SdUrg., núm. 12, fº 11rº; i a l'índex: *Lezonoves*); «rector de *Onoves*, fora [lleg. *vora*?] Segre, bisbat de Urgell» a. 1609, Jer. Pujades, *Dieteri* II, 139vº; i de nou «lo rector de *Onoves*», 187vº.

ETIM. En tota aquesta comarca, i molt copiosament cap a Tremp i baixa i mitjana Ribagorça, abunden molt els NLL formats en -OSA, de noms d'arbres i plantes: els quals també es troben a tot ell domini català (*pinosa*, *lledonosa*, *cardosa*, *avetosa*); però en aquella zona hi predomina una forma amb pèrdua de la -s-, fins i tot si no hi ha el fenomen dissimilatori d'una altra -s-; cf. l'*Avedoga* (o BEDOGA) d'Adons, *Avellanua*, *Gargallua* (i veg. el que en dic s. v. *Argestues*; i sobre *sangnuia*, en *DECat* VII, 656a34ss.).

En aquest les mencions antigues són amb *Lez-* i la més antiga en -osas; i com que això ho separa irremissiblement de *Noves* i NLL semblants, però d'altra banda és natural, en un tal nom de lloc, suposar un col·le. de plantes, he pensat sempre que podia ser un tal nom en -OSA, posat en plural. La veritat és que llavors no veiem un nom de planta cat., que s'hi presti: car és impossible pensar en el nom del lledó o lledoner (L-OTON-) que ha tingut sempre -d- en tots els parlars i varietats cat., i mai s'hi hauria pogut perdre o assimilar la -T- etimològica.

Però en tenim un a la vora, en llengües tan pròximes com l'occità i el sard: el nom de l'arboç, en llatí UNEDO, -ONIS, que en aquelles llengües apareix amb la -N- dissimilada en L-; nom ben estudiat per Athomas, GRohlfs etc.: sard *olidone*, gironí *ledoune*, le-